

Digitaliseret af / Digitised by

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
THE ROYAL LIBRARY

København / Copenhagen

Titel: Kan miljøet bruge EU?

Ophav:

Ressourcetype:

Ressourcetype:

Oprindelsesdato: 1995

Emne:Partiprogram, partiprogrammer, program

Opstilling: DA-småtryk. Politik 4

Relateret:

Relateret:

Copyright: Billedet er muligvis beskyttet af loven om ophavsret

Kan miljøet bruge EU?

I 1986 blev grundlaget for miljøpolitikken i EU - og dermed i Danmark - afgørende ændret. Det var her, at EU-landene valgte at gennemføre "Det Indre Marked" med det formål at sikre, at varer, der er godkendt til salg i et af landene frit kan sælges i de andre EU-lande også.

Frem til 1986 var det gået meget trægt med at beslutte fælles regler for varer og produkter. Enkeltlande kunne med veto retten sætte en kæp i hjulet for de fælles regler.

Vetorettens afskaffelse betød, at de enkelte lande ikke længere kunne indføre miljøkrav eller forbud mod enkelte stoffer og produkter. Alle miljøkravene skulle fremover fastlægges centralt i EU.

Da mange borgere, såvel i Danmark som i andre lande, var bekymrede for, om det ville medføre forringelser af eksisterende nationale miljøstandarder, blev der indført en såkaldt "miljøgaranti", hvis formål var at sikre mod miljøforringelser.

Erfaringerne med miljøpolitikken siden 1986 bekræfter Enhedslistens synspunkt om, at EU-systemet grundlæggende er til større skade end gavn for miljøet i Danmark, i Europa og på verdensplan.

Vi vil med denne pjece påvise, at EU-systemet altid sætter varehandel og profit over miljøet, og at hele miljøpolitikken i praksis styres af erhvervslivet og ikke borgerne.

Det sku' være så godt....

Der er en udbredt misforståelse, at det er en fordel for

miljøet, at Danmark er med i EU. Det miljømæssige argument for medlemskab var, at de høje danske miljøstandarder bedst kan overføres til Europa gennem en fælles indsats i EU.

Denne form for fælles udvikling af miljøpolitikken er baseret på den tro, at politikere fra alle EU-landene seriøst kan diskutere sig frem til en række progressive miljøregler ud fra den viden, vi nu har. Troen på, at selve samarbejdsformen i EU på højt politisk plan kan give en lang række miljøforbedringer, som ellers ikke ville kunne nås, går igen lige fra partiet Venstre til SF.

Ved hver eneste valgkamp om EU har det ikke skortet på politiske lovprisninger om, hvor godt det er, at Danmark via EU er med til at styre miljøudviklingen i Europa. Kun herigennem kan Danmark sikre sig indflydelse, siges det.

Det er denne blinde tro på, at EU-systemet kan være frontfigur i løsningen af alverdens miljøproblemer, som Enhedslisten ikke har fem flade ører til tro til.

...og så er det faktisk skidt

Alle hidtidige erfaringer - både før og efter EU's tid - viser, at miljøforbedringer ikke gennemføres med politikerne i front. De opstår som følge af folkelige

krav til indgreb. Hvis vi havde været med i EU i 1960'erne, ville Danmark helt sikkert have haft atomkraft i dag. Datidens protester mod atomkraften ville med garanti været blevet tilsidesat under henvisning til, at det ville blive opfattet som en "teknisk handelshindring". Dengang havde politikerne ikke denne undskyldning - og vi fik ikke atomkraft.

I dag er det imidlertid omvendt - og miljøkampen er blevet meget vanskeligere.

Det skyldes for det første selve for-

Drikkevand

Ifølge regeringens nylige miljøpolitiske redegørelse, er en af de vigtigste opgaver for Danmark at bremse EU's aktuelle planer om at slække på giftkravene i vort drikkevand - det såkaldte drikkevandsdirektiv. De senere år har stadig flere lande nemlig fået problemer med at overholde grænseværdierne for giftstoffer i deres drikkevand til befolkningen, og i bedste EU-logik ønsker man derfor at tillade et højere giftindhold i drikkevand i stedet for at stoppe forureningen!

målet med EU-konstruktionen og "Det Indre Marked", nemlig at det er den øgede samhandel, som er selve ideen bag EU.

For det andet har miljøpolitikken i praksis vist sig at være et udtryk for "den mindste fællesnævner", hvor ingen må stille skrappe krav, end hvad der er besluttet i EU.

For det tredje er det blevet meget sværere og langsomt at gennemføre miljøindgreb herhjemme i Danmark. Åbenlyse miljøproblemer, som tidligere straks ville medføre forbud mod dette og hint, skal nu afpasses med EU - og aldrig til fordel for miljøet.

For det fjerde skal alt nu godkendes af EU. I praksis tilpasses danske politiske indgreb efter EU's forventede stillingtagen inden de fremsættes som lovforslag - og eksisterende love ændres, fordi de skal tilpasses EU-direktiver.

Hovedparten af de danske borgere erkender denne problemstilling, hvilket er en af grundene til, at så mange vælgere er uenige med det parti, de stemmer på til folketingsvalget, om vort medlemsskab af EU.

Socialdemokratiet har også erkendt, at miljøet er underlagt "Det Indre Marked", og prøver jævnligt at overbevise deres vælgere og befolkningen om, at konflikten kan løses ved en ændring af EU-spillereglerne, hvor miljøet kommer til at stå meget stærkere og ved at skrue "Det Indre Marked" sammen på en anden måde. I realiteten går forslaget på, at miljøgarantien skal styrkes og anvendes, i modsætning til i dag, hvor den ingen praktisk betydning har.

Meget tyder dog på, at Socialdemokratiets erkendelse ikke vil omsætte sig i andet end hensigtserklæringer og alene bruges som forsøg på at berolige

de socialdemokratiske vælgere. Lakmusprøven kommer ved EU-forhandlingerne i 1996, hvor Socialdemokratiet efter al sandsynlighed ikke tør sætte magt bag hensigtserklæringerne om, at miljøet skal have forrang for den frie handel. Derfor vil problematikken i de 4 punkter ovenfor fortsætte og skærpes efter 1996.

Også andre end Socialdemokratiet erkender problematikken og har fremlagt forskellige forslag til, hvorledes miljøet kan komme til at stå stærkere i EU end i dag. Dette vender vi tilbage til i et senere afsnit.

Det Indre Marked

I 1986 sagde et flertal af danskerne ja til, at Danmark indgik i "Det Indre Marked". EU-landene bandt sig herved til at gennemføre et hav af direktiver

for varehandel og miljø med flertalsafgørelser. Essensen i "Det Indre Marked" er, at Danmark ikke må hindre andre EU-landes salg af produkter i Danmark. Siden 1986 har EU-systemet arbejdet ihærdigt på at fjerne såkaldte "tekniske handelshindringer" i de enkelte lande.

Teknisk handelshindring

Med "teknisk handelshindring" forstås, at et land har indført særlige krav til et givet produkt for i realiteten at sikre, at kun landets egne producenter kan sælges i landet. Det kunne f.eks. være særlige krav til køleskabes lukkemekanisme. Producenter i andre lande vil ofte ikke finde det besværet værd at lave særlige varianter, som opfylder netop dette krav og undladet så at markedsføre sine køleskabe i landet. Der er her tale om en "teknisk handelshindring", som opfattes som uretfærdig over for de andre.

Med direktiver, som alle landene skal følge, nedbrydes denne slags særlige regler løbende af EU.

Set ud fra en frihandelstankegang, måske en fornuftig politik.

Imidlertid udviklede praksis sig hurtigt til, at alle særregler til produkter blev opfattet som "tekniske handelshindringer" - også der hvor særreglerne har et miljømæssigt formål. Og i praksis er det da også svært at skelne mellem "tekniske" og "miljøbeskyttende" handelshindringer. Derfor opfattes alt som "tekniske" handelshindringer.

Det betyder, at en køleskabstype, som er godkendt til salg i Spanien, automatisk også må sælges i Danmark - også selv om vi måske havde lyst til at stille energikrav til de køleskabe, der sælges i Danmark, fordi vi gerne vil sænke energiforbruget. Det må vi ikke.

Hvis vi herhjemme vil have

gennemført krav om køleskabes og andre varers elforbrug, kan vi kun opnå det ved, at EU fastsætter bestemmelser herom. Da nogle lande i EU (og mange lobbyister fra køleskabsfirmaer) ikke ønsker et sådant krav gennemført, bliver der i praksis kun gennemført krav, som svarer til den løbende tekniske produktudvikling. Kravet har altså ingen betydning overhovedet for miljøet.

USAs stater mindre bundet

Ikke engang i USA har man så skrappe regler for de enkelte stater. Californien har f.eks. indført krav til bilers udstødning. Kravene betyder, at bilfirmaerne er nødt til at forbedre bilerne, hvis de vil sælge biler i Californien (som er et stort marked for biler!). Det er den form for miljøkrav, der virkelig rykker noget, og som smitter af på hele resten af verden.

Det er i princippet den form

Madsminke-direktivet

Danmark har efter ønske fra forbrugerne mange fødevarer, som ikke indeholder tilsætningsstoffer, der er normale i andre lande i EU.

I 1993 fremsatte EU forslag om 2 direktiver, som med eet slag lægger hele den danske sundhedspolitik på fødevarerområdet i ruiner. Eksempelvis betyder direktiverne mere nitrit og nitrat i kød, tilladelse af medicin i ost, tilladelse til sulfat i mange flere fødevarer.

Samtlige danske partier var da også modstandere af direktiverne, men stod reelt magtesløse - medmindre man da bruger miljøgarantien. Det tør Socialdemokratiet ikke, de nøjes med at protestere.

for miljøpolitik. Enhedslisten går ind for: Lad de enkelte lande konkurrere om, hvem der stiller de skrappeste krav ud fra lokale styrkeforhold mellem miljøforkæmpere og industrien. Der vil altid være en afsmittende effekt fra de mest miljøfremmende lande til de andre. Her vil også Danmark kunne trække på miljøkrav fra en række andre lande.

Bremser miljørigtige produkter

Imidlertid er der

nu lagt godt og grundigt låg på denne "kappestrid". Nu skal alle landene være enige, før der kan laves miljøforbedrende tiltag. Det medfører en yderst langsommelig proces, hvor miljøet og sundheden er uundgåelige tabere.

"Det Indre Marked" er det regelsæt som hindrer at nogen lande går foran andre. Hvis Danmark nemlig indfører et miljøkrav til f.eks. el-forbruget i køleskabe eller forbyder visse - måske kræftfremkaldende - stoffer i f.eks. sprøjtemidler, så er fanden løs: Producenten og hans hjemland vil straks hævde, at det er en "teknisk handelshindring". Altså et ulovligt forsøg på at hindre udlandets varer i at blive solgt herhjemme. Hvis der tilmed er en dansk producent, som overholder miljøkravet opfattes miljøreglen som en grov krænkelse af frihandelen og som et forsøg på at holde konkurrenter væk.

Resultatet af disse regler er naturligvis, at næsten enhver udvikling i bedre og sundere

produkter går i stå. Eller rettere: det foregår udelukkende på producenternes villkår og ikke gennem politiske krav. Selvfølgelig findes der også i "Det indre Marked" nogle produkter, som er miljømæssigt bedre og sundere end andre, men det er kun grønt pynt, som ikke generer det store salgsvolumen på det internationale marked synderligt - og Folketingets og demokratiets indflydelse på produktudviklingen er lig nul.

Lidt firkantet kan EU's grundregel nr. 1 og 2 sammenfattes således:

1. Kun produkter, som kan klare den frie konkurrence må overleve.

2. Alle forsøg på miljøstyring i enkelte lande er mytteri!

Hvis nogle lande alligevel - og det sker jo - er nødt til at indføre visse miljøkrav, som går længere end det EU har bestemt, som følge af et folkeligt pres i en konkret sag, så har EU lavet EU-domstolen til at sparke landets

regering på plads igen.

Minimums- og maksimumsdirektiver

I praksis styres EU's miljøpolitik gennem såkaldte minimumsdirektiver og maksimumsdirektiver.

De første, minimumsdirektiverne, er dem, der fastlægger de miljøkrav, som mindst skal være opfyldt i EU-landene. Ideen med minimumskrav er, at landene i EU derved kunne få fastlagt en række fælles krav til udledninger eller afgifter, som alle mindst skal overholde. Og sådan, at hvert enkelt land gerne må stille skrappe krav, hvis man ønsker det.

Minimumsdirektiver er ikke særligt hyppige i EU. Slet ikke så hyppige, som de burde være.

Et af de få områder, hvor der i dag eksisterer et minimumsdirektiv er for afgifter på benzin. Her har EU vedtaget, at alle lande skal have en afgift på benzin, og den skal mindst være på 2,30 kr/l for blyfri benzin og

lidt højere for blyholdig.

I 1991 da disse minimumsafgifter blev vedtaget, havde Danmark allerede indført endnu højere afgifter, og dem kunne vi blive ved med, fordi det er et "minimumsdirektiv".

I sagen om det ozonnedbrydende freon (CFC) er der på papiret tale om et minimumsdirektiv, og i Danmark er der indført en afgift herpå for at fremme brugen af alternative stoffer. Imidlertid mener EU-kommisjonen, at dette strider mod "Det Indre Marked"s regler og dette slagsmål er stadig uafklaret.

På langt de fleste områder er der imidlertid tale om "maksimumsdirektiver", som anvendes til at fastlægge miljøregler som gælder for alle - hverken mere eller mindre, og uden mulighed for enkeltlande at lave skrappe regler. Maksimumsdirektiver kaldes også for totalharmoniseringer, fordi de anvendes til at fastsætte fælles EU-krav til produkter. Da selve meningen med totalharmoniseringer via maksimumsdirekti-

ver er at sikre ens regler, er det i princippet ikke muligt for enkeltlande at indføre skrappe regler - det vil straks blive opfattet som en "teknisk handelshindring".

Problemet for dansk miljøpolitik er, at disse regler altså er fastlagt ud fra, hvad man i fællesskab i alle EU-landene har kunnet blive enige om.

Danmark har traditionelt haft højere miljøkrav til sine produkter end flertallet af EU-landene, og når disse nu i fællesskab skal fastlægges fælles regler vil de ofte blive på et niveau, som er ringere, end de vi allerede har i Danmark.

Dermed står Danmark jævnlige i den situation, at vi stemmer imod det ene maksimumsdirektiv efter det andet, men at vi hver gang er i mindretal og derfor tvinges til at acceptere nogle miljønormer, som er dårligere end dem vi selv havde i forvejen.

Nu kunne man måske hævde, at så er der jo nogen af de andre lande, som omvendt får skrappe regler end de havde før. At det internationalt set derfor alligevel er meget godt med disse maksimumsdirektiver. Sådan er det bare ikke. Der er nemlig sådan, at der jo foregår en løbende udvikling af produkter - også miljømæssigt, fordi forbrugere i de mere miljøbevidste lande lægger vægt herpå. Derfor er der altid producenter, som jagter dette marked og derfor vil industriens produkter miljømæssigt generelt ligge et sted mellem yderpunkterne i de enkelte landes miljøønsker.

Når der indføres maksimumsdirektiver har industrien et stort ord at have sagt (via ekspertgrupper m.v.), og direktiverne er erfaringsmæssigt nogenlunde på linje med, hvad industrien i forvejen havde tænkt sig. Eller ikke har svært ved at indfri.

Østrogene stoffer

I løbet af 1995 blev det danske samfund opmærksom på et helt nyt miljøproblem, nemlig at en række af de kemiske stoffer i en lang række forskellige produkter har en hormonlignende effekt, som bl.a. betyder faldende sædkvalitet hos mænd og øget brystkræft hos kvinder.

Regeringen indførte straks forbud mod et af de mange mistænkte stoffer - nemlig et hvor industrien i forvejen gennem de sidste år har nedsat forbruget til næsten nul. Et andet stof søger regeringen at lave en frivillig aftale med industrien om.

Sagen er symptomatisk for den danske regerings dilemma i forhold til at indføre forbud overfor farlige stoffer. I praksis tør den danske regering ikke risikere industriens modstand, af frygt for at det vil ende med en sag ved EU-domstolen, hvor regeringen vil lide nederlag. I stedet vælger den at satse på frivillige aftaler med industrien, hvor sigtet er at gennemføre en nedtrapning i en hastighed, som er afhængig af indførslen af erstatningsstoffer. Derfor bliver det i praksis industrien, som styrer afviklingen (eller det modsatte) af de farlige stoffer - med EU-systemet i ryggen.

(Kilde: Enhedslistens pressemeddelelse af 11/10-95)

Hvis Grækenland derfor gennem et maksimumsdirektiv må indføre skrappe regler for produkter er det kun på papiret, at der sker noget, for Grækenland vil alligevel stort ikke kunne få varer, som ikke allerede opfylder kravene. Det er således kun tilsyneladende, at der sker en miljøforbedring i landet. Vor pointe er, at den ville komme alligevel og skyldes ikke EU-direktivet.

Eksemplerne på maksimums-reglerne er mange:

Vi må ikke indføre forbud mod pesticider.

Vi må ikke indføre forbud mod tungmetallet cadmium.

Vi skal nu acceptere gensplejset mad og må ikke mærke det.

Vi må ikke forbyde salg af PVC.

Vi må ikke opretholde et forbud mod tilsætningsstoffer i baby-mad.

Vi må ikke ikke mærke farlige kemikalier medmindre EU er

enig i, at de er farlige

Vi må ikke

Miljøgarantien

Det mest fremførte argument blandt EU-tilhængere har været, at selvom handelen er underlagt reglerne i "Det Indre Marked", så kunne vi altid benytte "Miljøgarantien".

Vi har valgt at gå i dybden med miljøgarantien i denne pjece, fordi den har været et meget vigtigt omdrejningspunkt for danskernes accept af at være med i EU og er samtidig et eksempel på, hvorledes de ledende politikere i den grad har voldført den danske befolkning.

Miljøgarantien er en undtagelsesbestemmelse i reglerne om "Det Indre Marked" (artikel 100 stk. 4) med det tilsyneladende formål at sikre sig mod uønskede miljøforringelser i det enkelte

land.

Forud for afstemningen i Danmark i 1986 foregik et intenst arbejde for at overbevise danskerne om, at miljøgarantien ville sikre os mod miljøforringelser. Teksten blev af danske politikere - iøvrigt i strid med EF-juristers tolkning - udlagt således, at miljøgarantien kunne anvendes såvel til bevarelse af eksisterende miljøregler og i forbindelse med nye EF-miljøregler, hvor Danmark kunne indføre skrappe krav.

Denne narresut var uden tvivl årsagen til, at et flertal i 1986 sagde ja til at Danmark skulle være med i "Det Indre Marked".

Selve miljøgarantien (art. 100A, stk. 4) er formuleret således:

"Når en medlemsstat, efter at Rådet med kvalificeret flertal har vedtaget en harmoniseringsforanstaltning, finder det nødvendigt at anvende natio-

nale bestemmelser, som er begrundet i vigtige behov, hvortil der henvises i artikel 36, eller som vedrører beskyttelse af arbejdsmiljøet eller miljøbeskyttelse, giver den Kommissionen meddelelse om disse bestemmelser.

Kommissionen bekræfter de pågældende bestemmelser efter at have konstateret, at de ikke er et middel til vilkårlig forskelsbehandling eller en skjult begrænsning af samhandelen mellem medlemsstaterne.

Uanset den i artiklerne 169 og 170 fastsatte fremgangsmåde kan Kommissionen eller en medlemsstat henvende sig direkte til Domstolen, hvis de finder, at en anden medlemsstat misbruger de i nærværende artikel fastsatte beføjelser."

I praksis har danske regeringer ikke turdet anvende "miljøgarantien" af frygt for at afsløre, at den ikke er noget som helst værd - og dermed risikere en øget modstand mod vort medlemskab af EU.

Miljøgarantien blev i 1986 fremstillet som en regel, der sikrer, at intet land blev bremset i sin miljømæssige udvikling. Historien har vist det stik modsatte - bl.a. fordi EU-kommissionen har en helt anden tolkning af "Miljøgaranti-reglen" end de danske regeringer.

Således sagde den danske regering i 1986:

På et spørgsmål om beslutningsretten til markedsføring af bioteknologiske lægemidler, svarer regeringen v/ Uffe Ellemann Jensen, at hvis der indføres fælles regler for markedsføring af et sådant lægemiddel "følger det af bestemmelsen i artikel 100 stk. 4 (miljøgarantien) at en medlemsstat af bl.a. sundhedsmæssige grunde kan stille mere vidtgående

krav". Uffe tilføjer, at det iøvrigt gælder uanset, om reglerne er lavet af Ministerrådet (politikkerne) eller af Kommissionen (embedsfolkene).

(Folketingets forhandlinger, februar 1986, spalte 7875 (Spørgsmål 706).

Således sagde EU-systemet i 1986: Kommissionsudtalelse v/ Lord Cockfield:

"Hvor kravene til visse produkter harmoniseres for at beskytte væsentlige interesser som f.eks. sundhed, sikkerhed eller miljø kan der ikke i Fællesskabets regler fastsættes mindstekrav, hvorefter det overlades til medlemsstaterne at skærpe dem efter eget skøn."

(EF-Tidende Nr. C 60/4, jvf. underbilag 1, svar af 12/11-1986)

Således sagde den danske regering i 1987

På et spørgsmål om regeringens kommentar til Kommissi-

onens (v/ Lord Cockfield) udlægning af miljøgarantien - jvf. ovenfor - svarer regeringen v/ Uffe Ellemann Jensen (fejlagtigt), at Lord Cockfield slet ikke taler om miljøgarantien, men om den ordening der eksisterede før miljøgarantien træder i kraft! Uffe fortsætter:

"Som bekendt er der i art. 100A i Europæisk Fælles Akt indsat en bestemmelse, hvorefter medlemsstaterne ... vil kunne anvende strengere nationale bestemmelser begrundet i vigtige behov ... som vedrører beskyttelse af arbejdsmiljøet og miljøbeskyttelse."

(Markedsudvalgets bilag 265, 28. april 1987)

Således sagde den danske regering i 1989:

På et spørgsmål om regeringens kommentar til en artikel i tidsskriftet "Common Market Law Review", hvor det fremgår, at "et medlemsland ikke kan benytte art. 100A, stk. 4, til på

egen hånd at indføre nye miljøregler" gentager regeringen v/ Uffe Ellemann Jensen et svar fra 13. december 1985 til markedsudvalget ordret, nemlig at miljøgarantien ville give medlemslandene "mulighed for at opretholde eller indføre national lovgivning eller nationale bestemmelser, som afviger fra regler i direktiver vedtaget med hjemmel i art. 100A."

(Markedsudvalgets bilag 239, 16. februar 1989)

På et spørgsmål om mulighederne for anvendelse af miljøgarantien i relation til et EU-direktiv om udsættelse af genmodificerede organismer fremlægger regeringen v/ Uffe Ellemann Jensen et fortløftigt notat, hvoraf det fremgår, at det er muligt at bruge miljøgarantien: "Man kunne således fra dansk side overveje ikke at gennemføre direktivet fuldt ud i dansk lovgivning, men fastholde gældende danske regler med henvis-

ning til, at vi fandt det nødvendigt at anvende nationale bestemmelser af hensyn til en strengere miljøbeskyttelse." Det fremgår endvidere af notatet, at det eksisterende danske system med forbud og mulighed for særlige tilladelser ikke ændres ved direktivet, idet:

"En anden mulighed vil være på et senere tidspunkt at anvende art. 100A, stk. 4 for at imødekomme uforudserte hensyn."

(Markedsudvalgets bilag 590, 15. september 1989)

Således sagde EU-systemet i 1986: Foranlediget af en ledende EF-embedsmands udtalelser om miljøgarantien spørges Kommissionen om,

1) hvorvidt Danmark er berettiget til at gennemføre forbedringer i miljøet, som man endnu ikke har kunnet blive enige om i hele EF, f.eks. indførelse af amerikanske, nordiske og japanske normer for bilers udstødning

Buræg og mærkning

EU-kommissionen har i oktober 1995 bøjet sig for et dansk ønske om at måtte opretholde mærkning af buræg. En række burægsproducenter protesterede herover, da det reelt var i strid med en EU-forordning, som alene gav tilladelse til at mærke alle andre produktionsmetoder end netop burproduktion. Landbrugsministeren kaldte dispensationen for en sejr for Danmark. Vi fik altså bare lov til at fortsætte med hidtidig praksis - sejr??

(Kilde: Se bl.a. Det Fri Aktuelt d. 14/10-95)

2) det er korrekt, at miljøgarantien kun gælder for opretholdelse af eksisterende miljøregler og altså ikke kan bruges til at indføre skrappe nationale miljøregler end besluttet af EF.

Kommissionen svarer:

Ad 1) "Udtalelserne fra en tjenestemand i Kommissionen er ikke bindende for sidstnævnte."

Ad 2) "Kommissionen vil offentliggøre sin fortolkning af den pågældende paragraf, når der foreligger konkrete tilfælde."

(Europaparlamentets forhandling af 14/2-89, Nr. 2-374/133)

Således sagde den danske regering i 1995:

På et spørgsmål fra Enhedslisten om muligheden for at bruge miljøgarantien for at hindre tilsætningsstoffer i baby-mad svarer regeringen v/ Niels Helveg Petersen:

"Et medlemsland, som ønsker at anvende nationale bestemmelser under henvisning

til Traktatens art. 100A, stk. 4, må, i forbindelse med at det giver Kommissionen meddelelse herom, klart angive og begrunde, at der er tale om vigtige behov i stk. 4's forstand, og dermed fjerne enhver mistanke om protektionisme eller misbrug for at forvride konkurrencevilkårene til egen fordel. Heri ligger, at det er afgørende, om der i det konkrete tilfælde kan redegøres tilstrækkeligt overbevisende for, at der foreligger vigtige behov i art. 100A, stk. 4's forstand. De nationale bestemmelser vil herefter i givet fald skulle bekræftes af Kommissionen."

Med henvisning til, at der er tale om et direktiv udstedt af Kommissionen - og altså ikke Ministerrådet - svarer Niels Helveg Petersen, at regeringen stadig mener, at miljøgarantien kan anvendes her, men "Der er imidlertid, blandt medlemslandene og Kommissionen, forskellige opfattelser af mulighederne for at anvende artikel 100A, stk. 4, i disse tilfælde." Udenrigsministeren slutter med at henvise til, at det er EU-domstolen, som har det afgørende ord.

(Kilde: Spørgsmål nr. S 982 til udenrigsministeren, besvaret d. 27/2-95)

Enhedslisten mener således at kunne konstatere, at især den borgerlige regering bevidst har ført befolkningen bag lyset ved at foregøgle eksistensen af en miljøgaranti, som reelt ikke er der. Hvis Niels Helveg Petersens udlægning fra 1995 var blevet fremlagt i 1986, var afstemningen sandsynligvis endt med et nej, således som Maastricht-afstemningen endte med i 1992, hvor befolkningen sagde nej.

I sagen om de 4 danske undtagelser - hvilket ikke har noget med miljø at gøre - gentager historien sig imidlertid. Ved

Babymad

Under forhandlingerne om madsminkedirektivet indgik, at producenter skulle kunne markedsføre babymad og modermælkserstatninger uden at opfylde de eksisterende EU-regler med den begrundelse, at godkendelserne tog for lang tid. Tilmed fik industrien lov til at fremhæve som noget positivt i deres markedsføring, at de havde tilsat vitaminer og andet til deres baby-produkter. Dette er i direkte strid med hidtidig dansk lovgivning, som søger at forebygge at små børn overdoses med forskellige stoffer. Regeringen skal nu ændre dansk lovgivning så producenterne ikke længere skal tage særlige hensyn til den danske befolknings ønsker.

Information opridsede d. 22/2-95 på udmærket vis sagen: "Et enigt folketing er imod at give vore små den slags. Tilsætningen er nemlig unaturlig, helt overflødig og kan tilmed, ifølge Sundhedsstyrelsen og Landbohøjskolens Institut for human ernæring, være direkte skadelig for babyerne. Men eftersom det indre marked går frem for alt, tvinges Danmark til at åbne for den sminkede babymad. Og for producenterne reklamer for den som beriget og bedre end de naturlige kostprodukter. Det har bragt sundhedsminister Yvonne Helleb Andersen i den groteske situation at måtte planlægge sin egen alternative reklamekampagne: I stedet for at regulere området i overensstemmelse med Folketingets ønsker, er ministeren henvist til via oplysningsmateriale at advare forældre og sundhedspersonale mod konsekvenserne af EU-beslutningen. Så vidt er det altså kommet: Som en anden marginaliseret græsrodsbevægelse må landets regering ud og omdele løbesedler."

(Kilder: Se bl.a. Politiken 27/10-94, 16/2-95, 18/2-95 og 22/2-95, Information d. 2/12-94, 18/2-95 og 22/2-95, Jyllands-Posten d. 30/1-95, Folketingets Europaudvalg bilag 425, 416 og 417 af 10/2-95)

indførelse af de 4 undtagelser i Edingburgaftalen foregøglede regeringen, at Danmark kunne få en særstilling i EU og nejflertallet vendtes til et spinkelt ja. Nedbrydningen af disse undtagelser er nu i fuld gang - og politikerne snørede igen en sagesløs befolkning.

Miljøgarantien bruges ikke

I praksis har miljøgarantien kun været i brug en eneste gang siden 1986. Det var Tyskland, som ønskede at opretholde et forbud mod træbeskyttelsesmidlet PCP. Denne sag endte hos EU-domstolen, som godkendte Tysklands ret til at bruge

miljøgarantien. Imidlertid viste sagen, at nationale regler ikke er gyldige før EU-kommissionen har godkendt dem, samt at EU-Kommissionen skal fremlægge en udførlig begrundelse for at godkende brugen af miljøgarantien. I PCP-sagen accepterede man, at der var mange forgiftningstilfælde med PCP i Tyskland - der skulle altså "lig på bordet" før EU-Kommissionen støttede, at miljøgarantien kunne anvendes og EU-domstolen godkendte dette.

Ingen danske regeringer har som nævnt turdet afprøve miljøgarantien, selvom der har været masser af lejligheder som f.eks. sagerne Vedvørende for-

bud mod tilsætningsstoffer til baby-mad og forbud mod creosot (et andet træbeskyttelsesmiddel med kræftfremkaldende virkning).

De hidtidige erfaringer med miljøgarantien og diskussionerne herom peger eentydigt på, at miljøgarantien alene har en værdi, såfremt både EU-Kommissionen og EU-domstolen kan godkende det. I praksis betyder det, at f.eks. Danmark eentydigt skal kunne bevise en miljøsikkelig effekt for netop danske borgere. Bevisbyrden ligger altså hos det land, der ønsker at gå længere end de fælles regler, og enhver tvivl kommer producenten til gode. Dette er iøvrigt i åbenlys strid med en anden artikel, nemlig artikel 130R, stk. 1, som bl.a. siger, at EU's miljøpolitik bygger på et forsigtighedsprincip - et meget fremhævet punkt under de danske valgkampe.

Denne formulering er tilsyneladende ren ordgas uden reelt indhold.

Enhedslisten og miljøgarantien

Enhedslisten prøver løbende at få regeringen til at afprøve miljøgarantien, men den prøver med alle midler at sno sig udenom, for ikke at afsløre hulheden i garantien.

Men at Socialdemokratiet har "ondt i miljøet" fremgår af Socialdemokratiets udspil "Udfordringen" fra marts 1995. Socialdemokratiet ønsker her at styrke miljøet på bekostning af hensynet til totalharminiseringen af "Det Indre Marked" ved at de enkelte lande skal have lov at sige fra, inden man tager miljøgarantien i anvendelse. Socialdemokratiet vil dog næppe gøre dette til et ultimativt krav. Omvendt har Venstre og Konservative udtalt, at de ikke ønsker stramninger af

miljøgarantien. Den fungerer godt nok!

Enhedslisten har i november 1995 fremlagt et "Forslag til folketingsbeslutning om sikring af miljøgarantien" som et alternativ til regeringens udspil om dansk forhandlingsgrundlag til regeringskonferencen i 1996 (kan bestilles hos Enhedslistens Christiansborg-sekretariat). Enhedslisten foreslår her, at regeringen skal arbejde for at ændre EU-traktaten med det formål:

1. at sikre, at ethvert EU-land frit kan forbedre sine miljø-, arbejdsmiljø-, sundheds-, vevetarinær-, og dyrebesskyttelsesstandards.

2. at sikre, at ethvert EU-land frit kan gennemføre den hertil nødvendige grænsekontrol, samt

3. at sikre, at ethvert EU-land frit kan anvende miljøgarantien, herunder sikre, at miljøgarantien kommer til at gælde på alle områder i EU-traktaten."

Et sådant forslag er - til trods

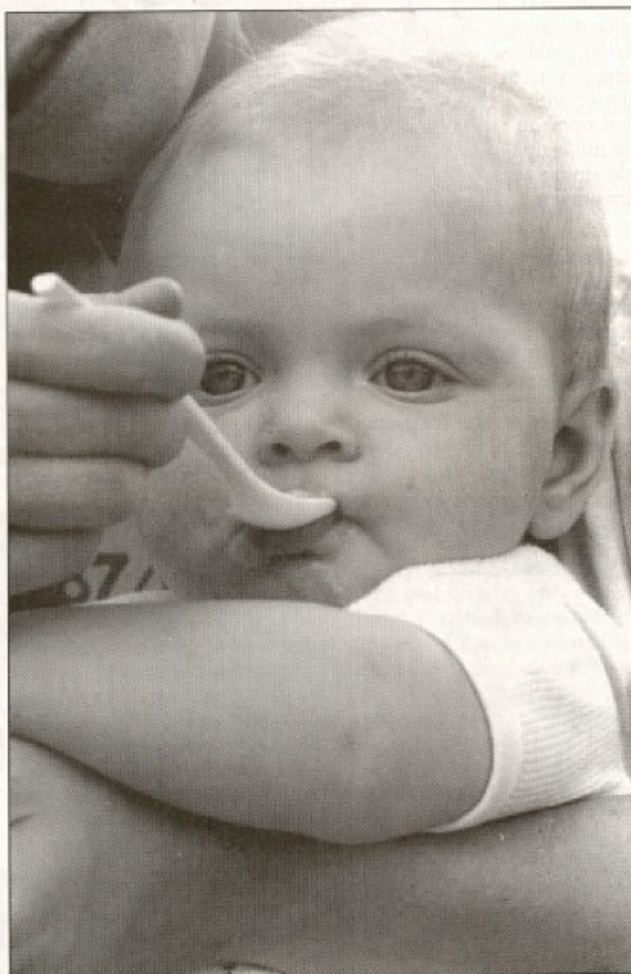

Foto: My Britta Thomsen

for at det svarer til de hensigtsklæringer, som de fleste øvrige partier kommer med - imidlertid i åbenlys konflikt med selve grundideen i "Det Indre Marked". Når vi fremsætter forslaget, er det derfor ikke i forventning om at få det vedtaget, men gennem behandlingen af forslaget i Folketinget at vise befolkningen, at de fleste øvrige partier i realiteternes verden ikke er villige til at opprioritere miljøet på bekostning af frihandelen.

Tro på forbedring af EU-reglerne?

Enhedslisten afviger fra partierne fra Venstre til SF ved ikke at have illusioner om, at EU-

systemet kan blive et godt

med EU som et frit handelsområde og fratagelse af de enkelte landes mulighed for særlige miljøkrav for grundlæggende.

Selvfølgelig kan der gennemføres forbedringer og vi vil da ikke afvise, at EU på enkelte områder også kan være med til at presse dansk miljøpolitik i rigtig retning.

Omvendt er Enhedslisten meget positiv over for, at der løbende laves internationale aftaler om miljøforbedringer, som lægger pres på de enkelte landes miljøregler. Men det behøver vi ikke et EU-system til.

Tværtimod vil det være muligt at indføre meget bedre fælles miljøkrav, hvis vi ikke hele tiden skulle gøre det underlagt kravet om den frie handel, og hvor begrebet "tekniske handelshindringer" anvendes af EU-systemet til at modarbejde, at enkelte lande bliver for skrappe i deres miljøkrav.

Enhedslisten var ikke længe i Folketinget før det blev tydeligt for os, at ingen andre partier i Folketinget kæmper for en selvstændig dansk miljøpolitik. Alle partier - blandt dem der overhovedet vil gøre noget for miljøet, og det er absolut ikke alle - har tilsyneladende for-

Pesticider

Det danske landbrug er sprængfyldt med giftstoffer, der siver i stadig større mængder ned til grundvandet, som bliver mere og mere sundhedsfarligt at drikke.

Som led i et indgreb besluttede Enhedslisten sammen med regeringen og SF i foråret 1995 at indføre miljøafgifter på pesticiderne i landbruget. Enhedslisten ønskede helt at forbyde den værste gruppe nu og aftrappe de øvrige - vi går ind for en total omlægning til økologisk landbrug. Regeringen kunne dog ikke presses til mere end at pålægge de værste pesticider en højere afgift end de øvrige. Et forbud vil nemlig være i strid med EU's regler, og enhver tvivl kommer producenten til gavn. Danmark har fået lov til at forbyde en ganske lille gruppe af de omkring 800 forskellige pesticider - selvom der formentlig er politisk vilje til at gå meget længere, hvis vi måtte for EU.

Nedprioritering af vedvarende energi i EU

Den vedvarende energi står på spring til sit internationale gennembrud og er dermed blevet en alvorlig konkurrent for atomkraften som alternativet til det CO₂-forurenende kul.

EU-systemet råder over store forskningsmidler. Midlerne er delt i flere programmer. Et af dem hedder JOULE, hvor der i år skal udvælges projekter for 1,4 mia. kr. Politikerne i EU har tidligere besluttet, at der i 1995 skal ske en opprioritering af den vedvarende energi ved at afsætte 60 % hertil. Den fossile energi skal ned på 40%.

Imidlertid er der for nylig indsat en ny fransk kommissær på forskningsområdet og en ny italiensk generaldirektør som leder af energikontoret.

Disse to besluttede egenhændigt at ændre prioriteringen af ansøgningerne i forhold til sagsbehandlingens indstilling, hvorved 200 mill. kroner blev flyttet fra den vedvarende energi til den fossile energi (kul m.v.) Prioriteringen er pludselig vendt på hovedet, og kul- og atomalliancen kan trække vejret lidt lettere.

Da sagen lækkede til pressen, blev kontorchefen for det vedvarende energi's kontor fyret.

(Kilde: Se bl.a. Information i perioden 17.-24. oktober 1995)

længst overladt hele miljøspørgsmålet til, hvad der er muligt at gennemføre under EU's styrende åg.

Mange diskussioner blandt de øvrige partier på Christiansborg

handler derfor primært om, hvorledes det danske Folketing kan hindre de værste forringelser af miljøet, da det vil få modstanden mod EU til at vokse.

Derfor handler mange politi-

ske udtalelser fra de andre partier om, hvorledes vi kan (læs: burde) forbedre EU, så der tages mere hensyn til danske miljøpolitiske synspunkter.

Socialdemokratiet (Ove Fich i Politikken d. 6/12-94):

"Vi kan lige så godt erkende, at der er en konflikt mellem det indre marked og miljøet, og vi er nødt til at give miljøet forrang i EU's traktater" siger medlem af Europaparlamentet Ove Fich som ønsker, at strengere krav om miljø og sundhed, hvor de mest bevidste lande går i spidsen, bør blive hverdag i EU. Kun derved sikres en "dynamisk erhvervsudvikling" hvor fabrikkerne får interesse i at udvikle sunde og miljørigtige produkter. "Skrives hensyn til miljø og sundhed tilstrækkeligt stærkt ind i traktaten, vil Kommissionen og EU-domstolen sige: OK, det handler om miljø, så er det i orden."

Ove Fich oplyser, at dette vil blive et nøgleelement i Socialdemokratiets udspil til EU-rege-

Gensplejsning i landbruget

Der er en rivende udvikling i gang om udvikling af landbrugsplanter, som er modstandsdygtige overfor bestemte sprøjtemidler. Formålet er, at hvis roerne eller kornet på marken først er immun overfor et bestemt giftstof, så kan landmanden roligt sprøjte løs så alt andet krads af - både ukrudtsplanter og insekter. De gensplejsede planter er kernen i det ultimative kemiske landbrug, og der er meget store penge at hente for den europæiske kemiindustri ved en sådan udvikling.

Et andet virksomhedsaspekt ved gensplejsning er at udvikle frugt og grønt, som er langtidsholdbar og derfor kan sendes jorden rundt uden at de forringes (på overfladen). Det handler f.eks. om tomater, bananer, hindbær, meloner og ferskner.

Denne udvikling er styret af EU, som bl.a. har fastsat to direktiver, der fastsætter spillereglerne for udviklingen.

I Danmark er befolkningen klart imod, at der kommer gensplejsede varer på hylderne i forretningerne, men i 1991 blev Danmark tvunget til at ændre sin lovgivning og indføre de to EU-direktiver.

(Kilder: Se bl.a. Politiken 9/12-94, Information d. 18/1-95, d. 17/3-95 og 18/3-95.)

ringsforhandlingerne i 1996.

Bemærkning: Socialdemokratiets udspil er rent ordgas for at tækkes sine vælgere. Partiet vil næppe fastholde kravet om en traktatændring i forhandlingerne med de borgerlige partier om det danske udspil og da slet ikke få ændret et komma i traktaten på dette punkt.

Socialistisk Folkeparti (Jørn

Jespersen i Information d. 2/12-94):

I en kommentar til forløbet af madsminke-direktivet udtaler Jørn Jespersen: "Jeg er træt af at diskussionen hele tiden bliver vendt på hovedet. I stedet for kun at forbyde brugen af stoffer, der bevisligt er sundhedsskadelige bør man følge forsigtighedsprincippet og kun tillade stoffer, der bevisligt ikke er

farlige."

Bemærkning: Vi forstår godt SF's frustration over, at når der diskuteres miljø i EU, bliver det altid "vendt på hovedet" og altid handler om at forværre miljøet end fremme det. Men sådan har det hele tiden været og sådan vil det blive ved med - også selvom SF tror, de kan gøre EU til et mere miljøvenligt organ.

Det Økologiske Råd (Udspil fra Det Økologiske Råd til regeringskonferencen i 1996 af 13/3-95):

Rådet tager ikke stilling til EU-medlemsskabet som sådan, men har lavet et forslag til, hvorledes udviklingen kan presses i den rigtige retning indenfor rammerne af, at vi nu er medlemmer.

Rådet har bl.a. peget på følgende hovedpunkter:

1. Forbudet mod tekniske handelshindringer skal kunne fraviges såfremt der er tale om nationale foranstaltninger, som bidrager positivt til løsningen af et lokalt eller globalt miljøproblem.

2. Tilsvarende skal miljøgarantien forbedres, så der gælder tilsvarende regler her.

3. Landbruget skal omfattes af miljøgarantien, hvilket den ikke er i dag.

4. Statsstøtte til mere miljøvenlige produktionsmetoder skal være tilladt i et vist omfang.

5. Endvidere foreslår Rådet et system med flere såkaldte "beskyttelsesklasser". Heri ligger, at hvis nogen lande ønsker det, skal EU acceptere, at der laves op til 3 forskellige niveauer for et miljøkrav, således at de lande der ønsker et forholdsvist højt miljøkrav kan vælge det, mens andre kan vælge de fælles regler på et lavere niveau.

Bemærkning: En gennem-

Foto: Gert Petersen

førelse af disse ændringer vil fuldstændig fjerne grundlaget for Det Indre Marked og dermed for EU. Kravene vil derfor under ingen omstændigheder kunne komme til realitetsforhandling i EU, men kan selvfølgelig bruges af f.eks. SF som deres forhandlingsudspil overfor regeringen og de andre borgerlige partier, mens Enhedslisten kan bruge dem til illustration af, at det er grænseløst naivt at tro på en forbedring af EU.

Der er således mange, der gerne vil give udtryk af, at de problemer, vi ser med EU-systemet og miljøet kan overvindes, hvis bare EU får ændret tilstrækkeligt meget i en række paragraffer. Men desværre er virkeligheden ikke skruet sådan sammen. De nævnte paragraffer er udformet netop sådan som de er, fordi miljøet kommer i anden række i forhold til den frie handel - og dermed profitten. Og i praksis kan Danmark selvfølgelig ikke gennemføre miljørigtige ændringer, som er i

Cadmium-batterierne

Enhedslisten deltog i foråret 1995 i forliget om "de farlige stoffer". Det bestod af afgiftsindførelser på 3 områder: På en række klorfenoler, på genopladelige batterier og på blyakkumulatorer. Enhedslistens ønskede indført et forbud mod bl.a. Nikkel-Cadmium-batterier, da der i dag eksisterer andre genopladelige batterier, men det var ganske enkelt ikke muligt. Ikke fordi den politiske vilje ikke var der, men fordi et EU-batteridirektiv fra 199x gør det forbudt at forbyde Ni-Cd-batterier. Direktivet omhandler rammerne for de enkelte landes indgrebsmuligheder på batteriområdet, og den iøvrigt helt ubegrundede regel om, at landene ikke må forbyde Ni-Cd-batterier er uden tvivl lobbyisters arbejde.

Hvis dette direktiv ikke havde været der, havde Danmark formentlig indført et cadmiumforbud i batterier.

modstrid med de hensyn, som vejer meget tungere for andre lande. Og spørgsmålet er også, hvor dybt det "danske" ønske om ændringer overhovedet stikker. Kun Socialdemokratiet og SF skammer sig over nedprioriteringen af miljøet.

De øvrige partier affinder sig med det. Kun Enhedslisten påpeger, at EU-institutionen i sig selv er hovedproblemet for miljøet. Efter vor indtræden i

Folketinget har vi til fulde fået bekræftet, at EU-systemet alt overvejende er en klods om benet på - ikke alene en progressiv dansk miljøpolitik - men lige så meget bremsende for en bedre international miljøpolitik.

Genbrugsflasker

Danmark havde for nogle år tilbage et meget velfungerende returflaskesystem. Det dækkede ikke alene øl og sodavand, men også vinflasker. Miljøgevinsten var åbenbar: Flasker blev genbrugt i stedet for at havne i naturen.

I 1988 dømte EU-domstolen Danmark til at tillade emballage, der ikke var en del af et godkendt genbrugssystem. På vinområdet er genbrugsordningen nu helt faldet væk (erstattet af flaskeopsamling, hvilket er noget helt andet). Det store slagsmål var, om Danmark kunne holde dåseøl og -sodavand ude, idet hele genbrugssystemet så ville falde sammen.

Vi har her et af mange eksempler på, at de danske kræfter primært anvendes til at hindre miljømæssige tilbageskridt som følge af EU, frem for at kæmpe for forbedringer for miljøet.

Resultatet er foreløbigt, at Danmark har fået lov at til at fortsætte dele af sit genbrugssystem på en undtagelsesbestemmelse, som dog løbende er udsat for pres. I dag kan du f.eks. købe flere drikkevarer på dåse- og plastflasker end godt på vej til at erstatte de mere miljøvenlige glasflasker.

Foto: Gert Petersen

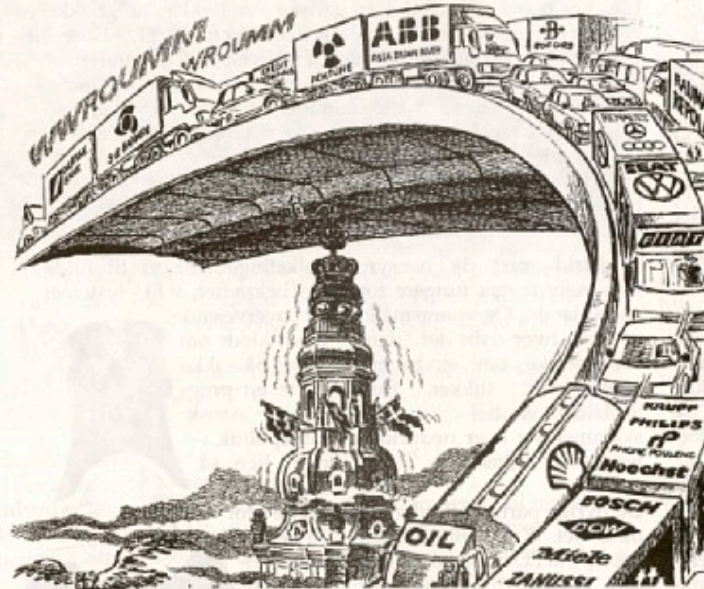
er udgivet af
Enhedslisten
- de rød-grønne
november 1995

Karl Vogt Nielsen

Niels Henrik

Lay-out
Jacob Nicolaisen

Avistrykkeriet,
Åbyhøj

Såfremt du er interesseret i en mere uddybet beskrivelse af de nævnte eksempler, kan disse rekvireres ved henvendelse til Enhedslistens miljøpolitiske sekretær Karl Vogt Nielsen på tlf. 33 37 50 61

- ☐ Jeg vil gerne have tilsendt materiale om Enhedslisten
- ☐ Jeg vil gerne være medlem af Enhedslisten
- ☐ Jeg vil prøve *Den røde tråd* - socialistisk ugeavis. 2 måneder for 30 kr.

Post nr. & by

Modtageren
betaler porto

Studiestræde 24, st.
+++0533+++
1045 København K

For oplysninger om ophavsret og brugerrettigheder, se venligst www.kb.dk

For information on copyright and user rights, please consult www.kb.dk